

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 1 mars 1906, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ersättning för betande hemdjur, som skadas genom järnvägsdrift.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått mottaga en inom Andra Kammaren af herr *P. Hörnstén* väckt motion, n:o 61, så lydande:

»Med hänvisande till min motion, n:o 80, vid 1905 års riksdag och de vid densammas behandling i Andra Kammaren framhållna synpunkter, dristar jag ånyo frambära krafvet på klarare ansvarsbestämmelser i fråga om betande hemdjur, som skådats eller dödats genom järnvägsdrift.

I sitt försvar för lagutskottets afstyrkande utlåtande ställde sig dess vice ordförande dock ganska välvillig till tanken på bättre stängselanordningar utefter järnvägslinjerna, men ville däremot icke vara med om att öka järnvägarnas ersättningsskyldighet och delade för öfrigt utskottets mening, att frågan i sin helhet icke borde till någon Riksdagens åtgärd föranleda, under förmenande, att, då nu frågan blifvit väckt, järnvägsstyrelserna likväl skulle taga densamma i vederbörligt beaktande för framtiden.

Som erfarenheten emellertid visar, att järnvägsstyrelserna — den

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 7 Saml. 15 Häft. (N:o 16.)

kungliga icke minst — väl behöfva Riksdagens påtryckning för att ändra gamla eller fatta nya bestämmelser, så torde det ock åligga Riksdagen att till den hemdjurs- och betesrättsägande allmänhetens bästa taga frågan ånyo under allvarligt bepröfvande.

Med de högst olika förhållanden, som på skilda orter råda i afseende på behofvet af skyddsanordningar emot betande hemdjurs inkommande på järnvägsområde, torde ett järnvägsstängsels beskaffenhet icke gärna böra genom en generell lag bestämmas, då ett sådant »laggildt stängsel» möjligen å vissa orter ändå icke utestängde *alla slag* af betande hemdjur, samt därtill ännu mera skulle försvåra ersättningsanspråkens framställande genom att hänvisning till stängslets *laglighet* kunde göras utan hänsyn till detsamma efter ortens behof afpassade *effektivitet*. Blir däremot *bestämd och oafvislig ersättningsplikt* järnvägsägare ålagd, där icke djurägares egen *uppenbarliga* försummelse kan bevisas vara orsak till skadan, så få sedan järnvägsstyrelserna själfva ordna stängslets effektivitet efter hvarje ords särskilda förhållanden för att sålunda söka undvika risken af skadestånds utbetalande.

Att så långt möjligt är söka åstadkomma enhetlighet i lagbestämmelser bör ju vara lagstiftningens syftemål. Och sedan Riksdagen 1904 klart bestämt i skadestandsfrågan härvidlag för lapparnas vidkommande, grundad på deras »uråldriga betesrätt», så synes rättvisan bjuda, att samma rätt af liknande skäl bör bestämmas äfven för landets öfriga betesrättsägande befolkning.

På grund häraf vågar jag föreslå, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes utarbete och för Riksdagen framlägga lagförslag om skadestånd för af järnvägsdrift skadade eller dödade betande hemdjur».

Enligt allmänna rättsregler kan ej någon åläggas att gälda skadestånd, i annan händelse än att han genom försummelse eller vårdslöshet är till skadan vållande. Härutinnan har dock lagstiftningen af olika anledningar medgifvit vissa undantag. Så har den omständigheten att någon till egen nytta begagnar ångkraft, elektricitet eller andra sådana medel, hvilka innebära fara för andra, ansetts böra i vissa fall, där denna fara är särskildt framträdande, medföra förpliktelse att innestå för därpå föranledd skada, äfven om vållande ej ligger personen ifråga till last. Lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i

följd af järnvägs drift gifver ock exempel på utvidgningar af ansvarsskyldigheten i två riktningar. Järnvägens innehafvare är nämligen i regeln ansvarig för skada i följd af järnvägsdrift, såväl då den drabbar järnvägspersonalen som ock då den vållas annan af fel eller försummelse från järnvägens förvaltnings eller dess betjänings sida. Utsträckningen af ansvarsområdet har emellertid icke stannat därvid, ty oberoende af nu angifna förutsättningar är järnvägs innehafvare skyldig att ersätta skada i två särskilda fall, nämligen dels i regeln, då eld från lokomotiv eller eldstad i annat järnvägs fordon orsakat skada å fast egendom eller lös egendom, som ej af järnvägens förvaltning eller betjäning mottagits till befordran, och dels — enligt återopade lagen i dess ändrade lydelse af den 8 juli 1904 — då ren tillhörig den, som har rätt till renbete i Sverige, i följd af järnvägs drift blifvit skadad eller dödad, samt detta skett å trakt, där lapparna vid tiden för skadans timande ägde uppehålla sig med sina renar och ej den, hvilken vård om renen ålegat, uppsätligen eller genom grof vårdslöshet vid bevakningen varit till skadan vållande.

I föreliggande motion ifrågasättes ändring af förenämnda lag i syfte att den lapparna år 1904 under ofvan angifna villkor tillförsäkrade skadeståndsrätt i fråga om renar måtte utsträckas att gälla för rikets öfriga betesrättsägande befolkning beträffande hvarje slag af betande hemdjur, hvilken utsträckning på grund af lag den 22 juni 1904 skulle komma att äga tillämpning jämväl i fråga om skada i följd af elektrisk järnvägs drift, därest skadan ej uppkommit genom inverkan af elektrisk ström.

I den nästlidet år af båda kamrarne utan omröstning afslagna motion, till hvilken motionären hänvisar, hade han uttalat sig därom att af järnvägsstyrelsen år 1893 anbefalldt stängsel med endast tre slenor ej utestängde får och getter från järnvägens område, samt erinrat om sin vid 1904 års riksdag på tillstyrkande af tillfälligt utskott afslagna motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning angående behovet af tillfredsställande hägnad utefter järnväg.

Motionären har grundat nu förevarande framställning därå, att enhetlighet i lagbestämmelser borde så långt som möjligt åstadkommas samt att rättvisan skulle påkalla den bofasta befolkningens likställande med lapparna i det hänseende, hvarom här är fråga.

Han förbiser därvid eller uppskattar ej till sitt rätta värde, hvad förut i Riksdagen framhållits därom att den lapparna tillerkända särskilda skadeståndsrätt betingas af förhållanden, hvilka ej äga motsvarighet ifråga

om den bofasta befolkningens handhafvande af dess boskap, nämligen den säregna svårigheten, som visat sig vara förenad med renarnas vård, omöjligheten för lapparna, hvilkas så godt som enda inkomstkälla utgöres af renarna, att under alla förhållanden hålla renhjordarne så i sin hand, att ej enstaka djur inkomma på banan, saknaden af allt stängsel på stora sträckor inom de åt lapparna upplåtna områden samt hvarje stängsels otillräcklighet under den tid, renarna taga sig fram å snö med skare.

Om tillbörlig hänsyn tages till dessa förhållanden torde man icke med motionären kunna anse den ifrågasatta likställdheten vara påkallad af rättvisans kraf; och enhetligheten i bestämmelser inom lagstiftningen angående ansvar för skada i följd af järnvägs drift torde väl vara bäst tillgodosedd därmed, att man ej utvidgar undantaget beträffande lapparnas renar.

Andra skäl för den ifrågasatta lagändringen än de nu nämnda hafva ej blifvit i motionen anförda.

Att en person, äfven om vållande från järnvägens förvaltnings eller dess betjänings sida ej föreligger, är berättigad till ersättning för eldskada i följd af järnvägsdrift, men under enahanda förutsättning ej äger rätt att fordra godtgörelse för hemdjur, som blifvit skadadt, är en olikhet i rättsställning, som betingas af den väsentliga olikheten med afseende å farans beskaffenhet, och torde alltså ej med fog kunna åberopas till stöd för motionärens yrkande.

I detta sammanhang må erinras, hurusom åtminstone faran för de större och dyrbarare hemdjurens skadande i följd af järnvägs drift ej kan antagas vara särdeles stor eller omfattande, enär hägnad kring järnväg i regel är föreskrifven, väl icke i lag, men genom administrativa bestämmelser, som, då de röra de enskilda järnvägarne, förekomma uti de af Kungl. Maj:t fastställda planerna för anläggningen.

Hägnadsskyldigheten är därvid ålagd järnvägens innehafvare; och då skada å hemdjur skett till följd däraf att föreskrifven hägnad saknats eller genom försummelse från järnvägsförvaltningens eller dess betjänings sida icke varit i sådant skick, som varit genom meddelade föreskrifter åsyftadt, hafva enligt flere domstolsbeslut djurets ägare berättigats till godtgörelse.

Då hägnadens beskaffenhet utöfvar väsentligt inflytande i fråga om djurs skyddande för skada i följd af järnvägs drift, vore det utan tvifvel önskligt, att själfstängande grindar och andra fullt ändamålsenliga stängselanordningar kunde åstadkommas öfverallt, där behovet sådant kräfver.

Till någon mer ingående pröfning af denna äfven af 1905 års lagutskott omnämnda fråga torde emellertid den nu föreliggande motionen lika litet som den år 1905 behandlade böra anses föranleda.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1906.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herrar *Cederberg* och *Jansson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
